

Objawy ASF i zgłoszenie podejrzenia

Jak rozpoznać afrykański pomór świń?

Objawy afrykańskiego pomoru świń mogą być niespecyficzne, podobne do innych chorób lub zatruc, mogą być różne w różnych stadach. Następujące objawy zawsze powinny zaniepokoić hodowcę:

- nagle padnięcia świń – ASF w stadzie świń może niekiedy objawić się jedynie nagłymi padnięciami, bez innych objawów towarzyszących;
- wzrost wewnętrznej ciepłoty ciała (do 40,5-42°C), któremu mogą nie towarzyszyć inne symptomy (gorączkujące świnie mają czasem zachowany apetyt, poruszają się na ogół normalnie);
- inne objawy kliniczne, które mogą dołączyć do gorączki:
  - sinica skóry uszu, brzucha i boków ciała,
  - drobne, lecz liczne wybroczyny w skórze,
  - zaczerwienienie skóry widoczne zwłaszcza na końcach uszu, ogona i kończynach,
  - duszność,
  - pienisty wypływ z nosa,
  - wypływ z worka spojówkowego,
  - biegunka – często z domieszką krwi,
  - wymioty,
  - niedowład zadu,
  - objawy nerwowe w postaci podniecenia, drgawek mięśni i skurczów kloniczno-tonicznych,
  - ronienia u prośnych macior;
- niekiedy gorączce mogą towarzyszyć posmutnienie, utrata apetytu, szybkie i trudne oddychanie oraz zaleganie wydaliny z nosa i oczu, wymioty, zaparcia, krwista biegunka, przed śmiercią może nastąpić śpiączka, która pojawia się jeden do siedmiu dni po wystąpieniu pierwszych objawów klinicznych.

Podejrzewasz wystąpienie afrykańskiego pomoru świń?

Świnie zakażone wirusem afrykańskiego pomoru świń często wykazują objawy chorobowe podobne do objawów innych chorób (gorączka, wybroczyny, apatia, poronienia, padnięcia bez innych wyraźnych objawów) – dlatego w przypadku najmniejszego podejrzenia lub nawet domniemania możliwości wystąpienia ASF w stadzie, przede wszystkim na obszarach na których choroba występuje lub w sąsiedztwie tych obszarów, należy zgłosić podejrzenie ASF do powiatowego lekarza weterynarii celem umożliwienia pobrania próbek w kierunku wykluczenia ASF. Zgłoszenie należy przekazać bezpośrednio albo za pośrednictwem lekarza weterynarii opiekującego się gospodarstwem lub właściwego miejscowo organu samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza).

W przypadku stwierdzenia padnięć trzody chlewnej w gospodarstwie, właściciele zwierząt powinni natychmiast poinformować o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii.

Co zrobić z padłymi sztukami?

W obszarze ochronnym należy do powiatowego lekarza weterynarii lub urzędowego lekarza weterynarii zgłosić informację o padłej sztuce świni w gospodarstwie.

Padłej trzody chlewnej bezwzględnie nie należy zakopywać – działanie takie jest surowo zakazane przepisami prawa (za złamanie zakazu grożą sankcje karne o znacznej wysokości). Padnięcia świń mogą być pierwszym objawem wystąpienia ASF w gospodarstwie – tylko szybkie zgłoszenie padnięć w celu wykluczenia ASF przez powiatowego lekarza weterynarii zapewnia szybką likwidację choroby.

Wykaz zakładów utylizacyjnych prowadzących działalność w zakresie unieszkodliwiania padłych zwierząt (w tym dane kontaktowe tych przedsiębiorstw) dostępne są na stronie ARiMR.

Wykaz podmiotów sektora utylizacyjnego, wskazanych do odbioru, transportu i przetwarzania/spalania padłych dzików i padłej trzody chlewnej pochodzącej z gospodarstw zlokalizowanych w obszarach zagrożenia ASF.

Zgłosiłeś podejrzenie afrykańskiego pomoru – co dalej?

Po dokonaniu zgłoszenia – do czasu przybycia urzędowego lekarza weterynarii – posiadacz zwierząt zobowiązany jest do:

- izolacji i strzeżenia w gospodarstwie wszystkich przebywających tam zwierząt;
- wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów z gospodarstwa, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych;
- nie wywożenia z gospodarstwa materiału biologicznego (nasienia, komórek jajowych, zarodków);
- uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę.

Najważniejsze ograniczenia w związku z występowaniem w Polsce ASF

W związku z występowaniem ASF w Polsce na terytorium kraju zostały wyznaczone obszary objęte różnymi restrykcjami. W obszarach tych obowiązują ograniczenia w możliwości przemieszczania przede wszystkim świń, jak również mięsa wieprzowego i innych produktów pozyskanych od świń; ponadto, restrykcje dotyczą również dzików i ich mięsa.

Restrykcje w przemieszczaniu świń:

Strefa żółta (obszar ochronny)

W obrębie strefy żółtej oraz poza ten obszar w granicach Polski – przesyłka świń do innych gospodarstw albo do rzeźni musi być zaopatrzona w świadectwo zdrowia, wystawione przez urzędowego lekarza weterynarii (**nie wcześniej niż 24 godziny przed wysyłką**). Świadectwo jest ważne 48 godzin.

Ze strefy żółtej **poza granice Polski** – dodatkowe wymagania weterynaryjne dla przemieszczanych świń:

- muszą przebywać w gospodarstwie co najmniej 30 dni bezpośrednio przed przemieszczeniem lub od urodzenia,

- pochodzą z gospodarstwa, do którego w okresie 30 dni przed przemieszczeniem nie wprowadzono świń pochodzących ze strefy niebieskiej (obszarów zagrożenia), ani czerwonej (obszaru objętego ograniczeniami),
- w ciągu 15 dni przed przemieszczeniem zostały poddane badaniu laboratoryjnemu w kierunku ASF z wynikiem ujemnym,
- w ciągu 24 godzin przed przemieszczeniem zostały poddane badaniu klinicznemu przez urzędowego lekarza weterynarii i nie wykazywały objawów klinicznych ASF – następnie urzędowy lekarz weterynarii wystawia świadectwo zdrowia.

Wywóz świń z obszaru ochronnego do innego państwa Unii Europejskiej musi również uwzględniać wymagania dotyczące choroby Aujeszkiego.

Bioasekuracja w strefie żółtej (obszar ochronny)

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń

nakazuje się w obszarze ochronnym:

- 1) utrzymywanie świń w gospodarstwie:
  - a) w sposób wykluczający kontakt ze zwierzętami wolno żyjącymi i ze zwierzętami domowymi,
  - b) w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, w których są utrzymywane tylko świny, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne;
- 2) sporządzenie przez posiadaczy świń spisu posiadanych świń, z podziałem na prosięta, warchlaki, tuczniki, lochy, loszki, knury i knurki, oraz bieżące aktualizowanie tego spisu;
- 3) karmienie świń paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych;
- 4) **wyłożenie mat dezynfekcyjnych odpowiednio przed:**
  - a) **wejściami do gospodarstwa**, w którym są utrzymywane świny, i wyjściami z tego gospodarstwa oraz przed wejściami do budynków lub pomieszczeń, w których są utrzymywane świny, i wyjściami z tych budynków lub pomieszczeń, przy czym szerokość wyłożonych mat powinna być nie mniejsza niż szerokość danego wejścia lub wyjścia, a długość - nie mniejsza niż 1 m,
  - b) **wjazdami do gospodarstwa**, w którym są utrzymywane świny, i wyjazdami z tego gospodarstwa, przy czym szerokość wyłożonych mat powinna być nie mniejsza niż szerokość wjazdów i wyjazdów, a długość - nie mniejsza niż obwód największego koła środka transportu wjeżdżającego lub wyjeżdżającego z tego gospodarstwa

- **a także stałe utrzymywanie tych mat w stanie zapewniającym utrzymanie skuteczności działania środka dezynfekcyjnego;**
- 4a) wykonywanie czynności związanych z obsługą świń wyłącznie przez osoby, które wykonują te czynności tylko w danym gospodarstwie;

5) stosowanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń, przed rozpoczęciem tych czynności, środków higieny niezbędnych do ograniczenia ryzyka szerzenia się afrykańskiego pomoru świń, w tym mycie i odkażanie rąk oraz oczyszczanie i odkażanie obuwia;

6) bieżące oczyszczanie i odkażanie narzędzi oraz sprzętu wykorzystywanych do obsługi świń;

7) używanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego przeznaczonego wyłącznie do wykonywania tych czynności;

8) prowadzenie rejestru środków transportu do przewozu świń, paszy lub produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu art. 3 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.), zwanych dalej "produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego", wjeżdżających na teren gospodarstwa oraz rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnię;

9) uniemożliwienie osobom postronnym wchodzenia do budynków, w których są utrzymywane świnię;

10) wdrożenie programu monitorowania i zwalczania gryzoni.

1a. Przepisu ust. 1 pkt 1 lit. b nie stosuje się w przypadku świń utrzymywanych w gospodarstwie w systemie otwartym.

1b. Przepisu ust. 1 pkt 4 lit. b nie stosuje się, jeżeli przed wjazdami do gospodarstwa, w którym są utrzymywane świnię, i wyjazdami z tego gospodarstwa znajdują się niecki dezynfekcyjne utrzymywane w stanie zapewniającym utrzymanie skuteczności działania środka dezynfekcyjnego lub są stosowane urządzenia zapewniające skuteczną dezynfekcję.

1c. ⁸ (uchylony).

1d. W gospodarstwach położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **zakazuje się**:

1) karmienia świń zielonką lub ziarnem pochodzącymi z obszaru objętego ograniczeniami lub obszaru zagrożenia, chyba że tę zielonkę lub to ziarno poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa afrykańskiego pomoru świń lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 30 dni przed ich podaniem świniom;

2) wykorzystywania w pomieszczeniach, w których są utrzymywane świnię, słomy na ściółkę dla zwierząt pochodzącej z obszaru objętego ograniczeniami lub obszaru zagrożenia, chyba że tę słomę poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa afrykańskiego pomoru świń lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 90 dni przed jej wykorzystaniem;

3) (uchylony).

Na obszarze ochronnym powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza w gospodarstwach utrzymujących świnie, dwa razy w roku w kontrole czy są spełnione powyższe zasady.

Ubój na użytek własny

W gospodarstwach położonych na obszarze ochronnym zakazuje się prowadzenia uboju świń w celu produkcji mięsa na użytek własny innych niż utrzymywane w tym gospodarstwie.

Ubój na użytek własny może być przeprowadzony pod warunkiem, że:

świnie **były utrzymywane** w tym gospodarstwie **co najmniej przez 30 dni przed ubojem**, a ponadto gdy:

1) zostaną poddane badaniu przedubojowemu świń przeprowadzonemu w sposób określony w części A rozdział IV sekcja IV załącznika I do rozporządzenia nr 854/2004;

2) mięso pozyskane w wyniku uboju tych świń zostanie poddane badaniu poubojowemu.

Próbki do badania laboratoryjnego w kierunku ASF pobiera się przy przeprowadzaniu badania przedubojowego świń albo badania poubojowego mięsa z tych świń - **w przypadku gdy istnieje podejrzenie wystąpienia ASF.**

Badanie przedubojowe oraz poubojowe przeprowadza urzędowy lekarz weterynarii.

Ponad to cały czas obowiązują zasady:

Obowiązek poinformowania PLW o zamiarze dokonania uboju świń na użytek własny na co najmniej 24 godziny przed dokonaniem takiego uboju (niezgłoszenie zagrożone jest karą pieniężną w wysokości od 100 do 2000 PLN)

Informacja powinna zawierać:

- Dane posiadacza świń lub podmiotu prowadzącego gospodarstwo, w którym będzie dokonywany ubój (imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres);
- Gatunek zwierząt (świnie) i ich liczbę (liczba świń);
- Numery identyfikacyjne zwierzęcia/ąt (świń);
- Miejsce i termin uboju;
- Imię i nazwisko osoby uprawnionej do przeprowadzenia uboju;
- Inne dane – numer telefonu (kontakt z informującym);
- Jeżeli gospodarstwo położone jest w obszarze podlegającym nakazom, zakazom i ograniczeniom – oświadczenie, że świnie przebywały w gospodarstwie co najmniej przez 30 dni przed ubojem;